

ROUTEKAART OVERHEIDSPARTICIPATIE

Leeswijzer

Deze toelichting gaat over **overheidsparticipatie**: situaties waarin initiatieven uit de samenleving komen en de gemeente daarbij aansluit, ondersteunt of samenwerkt. De routekaart:

- geeft geen besluiten over individuele initiatieven;
- vraagt nu geen besluit van de raad;
- laat zien hoe de gemeente overheidsparticipatie de komende periode stapsgewijs wil ontwikkelen.

Belangrijke aandachtspunten:

- welke rol de raad heeft (kaders stellen en volgen);
- hoe college en organisatie hiermee aan de slag gaan;
- dat overheidsparticipatie wordt gezien als een leerproces, waarin ervaringen later kunnen leiden tot aanpassing van beleid en eventueel de participatieverordening.

Inleiding

De gemeente Nijkerk heeft de afgelopen jaren een samenhangend participatiekader opgebouwd, bestaande uit:

- de Participatievisie Nijkerk 2024–2026 (vastgesteld door de raad);
- het Participatiebeleid Nijkerk 2025–2026 (vastgesteld door de raad);
- het Uitvoeringsprogramma Participatie (vastgesteld door het college);
- een Participatieverordening (vast te stellen voor 1 januari 2027)

Binnen dit beleidskader wordt **overheidsparticipatie** expliciet genoemd als vorm van participatie: *initiatieven komen uit de samenleving en de gemeente sluit hierbij aan door te faciliteren, mee te denken of samen te werken.*

Het is belangrijk om overheidsparticipatie de komende periode verder te ontwikkelen en toe te passen. Dat doen we op een zorgvuldige en herkenbare manier binnen de gemeente. Dit stuk beschrijft op hoofdlijnen hoe we dat aanpakken. De routekaart is bedoeld:

- om college en raad te informeren;
- als basis voor verdere ambtelijke uitwerking;
- om overheidsparticipatie neer te zetten als een leer- en ontwikkeltraject;
- als voorbereiding op mogelijke aanpassing van beleid en de participatieverordening.

De routekaart gaat niet over individuele initiatieven en bevat geen besluiten over concrete situaties.

Uitgangspunten

Leertraject

De gemeente ziet overheidsparticipatie vooralsnog als een leer- en ontwikkeltraject. Dat betekent dat we niet alles vooraf vastleggen, maar ruimte geven om te leren. In dit leertraject:

- doen ambtenaren, college, raad en inwoners samen ervaring op;
- ontwikkelen en testen we werkprocessen stap voor stap;
- gebruiken we ervaringen om werkwijzen te ontwikkelen, op elkaar af te stemmen en te verbeteren.

We sluiten hiermee aan op het bestaande beleid en - met behulp van de VNG - op ervaringen van andere gemeenten.

Rolvastheid en bestuurlijke verantwoordelijkheid

Bij de verdere uitwerking houden we vast aan de vertrouwde, formele rolverdeling:

- De raad stelt het beleid en de verordening vast en volgt de resultaten.
- Het college beslist over concrete vormen van ondersteuning en samenwerking.
- De ambtelijke organisatie begeleidt initiatieven en zorgt voor zorgvuldige uitvoering.

Zo blijven de rollen duidelijk en blijft de besluitvorming goed georganiseerd.

Ambtelijke uitwerking: proces en organisatie

Inrichten van werkprocessen

Voor overheidsparticipatie wordt een herkenbaar en uniform werkproces ingericht. Er wordt gedacht aan stappen als:

- het indienen van een initiatief of verzoek;
- een eerste gesprek en verkenning;
- een ambtelijke toetsing aan een afwegingskader;
- bepalen welke rol of welk instrument past bij de gemeente; denk aan subsidie- en stimuleringsregelingen, omgevingswet en omgevingsbeleid; de participatieverordening en het uitdaagrecht;
- bestuurlijke weging, als dat nodig is;
- afspraken maken over de uitvoering;
- besluitvorming door het bevoegde bestuursorgaan;
- uitvoering van het initiatief;
- monitoring, evaluatie, bijsturen en leren.

Dit werkproces wordt uiteindelijk organisatie breed vastgelegd en toegepast.

Randvoorwaarden

Voor een goede uitvoering van overheidsparticipatie zijn de volgende voorwaarden belangrijk:

- één herkenbaar (virtueel) loket voor initiatieven (denk aan website, mailadres e.d.);
- duidelijke procedures en afwegingskaders;
- standaardformulieren voor aanvraag, intake, evaluatie e.d.;
- inzet van juridische, financiële en inhoudelijke kennis;
- vastlegging van werkprocessen;
- ontwikkelen van handreikingen;
- scholing van betrokken medewerkers;
- ondersteuning door het Ondersteuningsteam Participatie.

College en raad meenemen

Met het DT, de bestuursadviseur en de griffie worden afspraken gemaakt over hoe het college en de raad goed worden geïnformeerd en meegenomen in dit proces. Dit kan bijvoorbeeld door:

- consultaties/presentaties en inzet van de VNG;
- collegevoorstellen;
- raadsinformatiebrieven;
- beeldvormende bijeenkomsten;
- uitnodigingen om bijeenkomsten met inwoners bij te wonen.

Publieksgerichte benadering en communicatie

Er wordt een publieksvriendelijke communicatieaanpak ontwikkeld om inwoners en maatschappelijke partijen uit te nodigen met initiatieven te komen, onder meer via de gemeentelijke website en sociale media, het participatieplatform *Het Gesprek van Nijkerk* en lokale netwerken (initiatiefrijke inwoners, verenigingen en clubs, maatschappelijke partners e.d.). Communicatie wordt samen met inwoners ontwikkeld, getest en uitgevoerd.

Doorontwikkeling van beleid en verordening

Op basis van de opgedane ervaringen kan het **participatiebeleid** in een volgende versie worden aangepast. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om:

- duidelijkere uitleg van overheidsparticipatie;
- heldere keuzes over rollen en afwegingen;
- betere samenhang met bestaande regels en regelingen.

Het participatiebeleid blijft een beleidskader en is niet juridisch afdwingbaar.

De gemeente kan op termijn kiezen voor een nieuwe **participatieverordening**. Daarbij wordt overwogen om over te stappen van VNG-model 1 (inwonersparticipatie en het uitdaagrecht) naar VNG-model 2 (inwoners- en overheidsparticipatie). Dit besluit ligt bij college en raad.

Tot slot

Met deze routekaart kiest de gemeente Nijkerk voor een zorgvuldige en lerende aanpak van overheidsparticipatie. Daarbij zijn de rollen van raad, college, organisatie en inwoners duidelijk.